

LISTA E PËRBASHKËT USHTARAKE E BASHKIMIT EUROPIAN
(e miratuar nga Këshilli më 10 mars 2008)
(pajisje që i mbulon Kodi i Sjelljes i Bashkimit European për Eksportin e
Armëve)

(përditëson dhe zëvendëson Listën e Përbashkët Ushtarake të Bashkimit European,
të miratuar nga Këshilli më 19 mars 2007)
(CFSP)

(2008/C 98/01)

Shënim: *Përbërjet kimike janë paraqitur sipas emrit dhe Numrit CAS. Lista zbatohet për përbërjet kimike të të njëjtës formulë strukturore (ku përfshihen hidratet) pavarësisht nga emri ose numri CAS. Numrat CAS tregohen për të ndihmuar në identifikimin e një përbërje apo përzierje të caktuar kimike, pavarësisht nga nomenklatura. Numrat CAS nuk mund të përdoren si identifikuesit e vetëm sepse disa forma të përbërjeve kimike të listuara kanë numra të ndryshëm CAS dhe përzierjet që përmbajnë një nga përbërjet kimike të listuara mund të kenë po ashtu numra të ndryshëm CAS.*

ML1. Armët pa vjaska me një kalibër më të vogël se 20 mm, armët e tjera dhe pushkët automatike deri në 12.7 mm (Kalibri 0.50 inç) ose më pak dhe aksesorët, siç tregohet, dhe përbërësit e projektuar posaçërisht për to:

a. Pushkët, karabinat, revolverët, pistoletat, pistoletat automatike dhe automatikët:

Shënim *ML1.a. nuk do të zbatohet për sa vijon:*

- a) mushqetat, pushkët, dhe karabinat e prodhuara më parë se 1938;*
- b) riprodhimet e mushqetave, pushkëve dhe karabinave dhe ato origjinale që janë prodhuar më parë se 1890;*
- c) revolverët, pistoletat dhe automatikët të prodhuar më parë se 1890 dhe riprodhimet e tyre;*

b. Armët pa vjaska, siç tregohet në vijim:

- 1. armët pa vjaska të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak;
- 2. armë të tjera pa vjaska, siç tregohet në vijim;
 - a. të prodhimet plotësisht automatik

- b. të prodhimit gjysmë automatik ose të tipit me veprim pompe;
- c. Armët që përdorin municion pa gëzhjojë;
- d. Silenciatorët, pjesët e veçanta që montohen në armë, karikatorët, sistemet e shikimit të armëve, dhe pjesë që përdoren për të maskuar zjarrin në tytë për armët dhe për nën-artikujt ML1.a., ML1.b. ose ML1.c.

Shënim 1 *ML1. nuk zbatohet për armët pa vjaska që përdoren për gjueti ose për qëllime sportive. Këto armë duhet të jenë të projektuara posaçërisht për ato qëllime dhe të mos jenë të projektuara për përdorim ushtarak ose të tipit me zjarr plotësisht automatik.*

Shënim 2 *ML1 nuk zbatohet për armët e zjarrit të projektuara posaçërisht për municion manovër dhe që ka kapacitet të gjuajë çdo lloj municioni të kontrolluar.*

Shënim 3 *ML1 nuk zbatohet për armët që përdorin zjarr jo qendror të ambalazhuar dhe që nuk është tip zjarri plotësisht automatik.*

Shënim 4 *ML1 nuk zbatohet për armët me shënjestër optike pa përpunim elektronik të imazhit, me zmadhim deri katër herë ose më pak, nëse ato nuk janë projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak.*

ML2. Armët pa vjaska me një kalibër 20 mm ose më tepër, armë të tjera ose armatim me një kalibër më të madh se 12.7 mm (kalibri 0.50 inç) predhat dhe aksesoret siç vijon më poshtë, dhe pjesët përbërëse të projektuara posaçërisht për to:

- a. Pushkët, obuzat, topat, armët anti-tanke, lëshuesit e predhave, flakë hedhësit ushtarakë, pushkët, armët pa zbrapsje, armët pa vjaska dhe pajisjet e reduktimit të flakës në tytën e armëve për to;

Shënim 1 *ML2.a. përfshin injektorët, pajisjet matëse, depozitat ruajtëse dhe përbërës dhe pajisje të tjera për përdorim me ngarkesa me shtytje të lëngët për ndonjë nga pajisjet e kontrolluara nga ML2.a.*

Shënim 2 *ML2.a. nuk zbatohet për armët si më poshtë:*

1. *mushqetat, pushkët, dhe karabinat e prodhuara më parë se 1938;*
2. *riprodhimet e mushqetave, pushkëve dhe karabinave dhe ato origjinale që janë prodhuar më parë se 1890;*

- b. Tymi ushtarak, gazi dhe predhat piroteknike ose gjeneratorët.

Shënim ML2.b. nuk zbatohet për pistoletat shenjëdhënëse.

c. Aparatet e vëzhgimit të armëve.

ML3. Pajisjet e vendosjes së municioneve dhe siguresave, siç tregohet më poshtë, dhe përbërësit e projektuar posaçërisht për to:

- a. Municionet për armët e kontrolluara nga ML1., ML2. ose ML12.;
- b. Pajisjet e vendosjes së municioneve dhe siguresave të projektuara posaçërisht për municionin e kontrolluar nga ML3.a.

Shënim 1 Përbërësit e projektuar posaçërisht të përcaktuara me hollësi nga ML3 përfshijnë:

- a. fabrikimet metalike ose plastike si kudhrat primare, mbështjellëset e predhave, lidhjet e predhave, pjesët metalike rrotulluese të municioneve;
- b. pajisjet e armatimit dhe pjesët siguroese, siguresat sensorët dhe pajisjet iniciues;
- c. furnizimi me energji elektrike me një dalje me fuqi të lartë;
- d. kutitë e djegies për ngarkesat shpërthyese;
- e. nën- municionet ku përfshihen dhe bombat {bombat ajrore}, minat {detare} dhe predhat e komanduara

Shënim 2 ML3.a. nuk zbatohet për municion fallco pa predhë (ylli i rremë) dhe municionet manovër që kanë dhomën e barutit të shpuar.

Shënim 3 ML3.a nuk zbatohet për fishekët e projektuar posaçërisht për ndonjërin nga qëllimet që vijojnë:

- a. sinjalizim;
- b. trembje zogjsh; ose
- c. ndezje e shpërthimeve të gazit në puset e naftës.

ML4. Bombat, silurët, raketat, pajisjet dhe ngarkesat e tjera shpërthyese, si edhe pajisjet e aksesorët e tyre, si vijon, dhe përbërësit e tyre të projektuar posaçërisht:

N.B.1: Për udhëzim dhe pajisje orientuese, shih ML11.

N.B.2: Për Sistemet e Mbrojtjes të Raketave të Avionëve (AMPS) shih ML4.c.

- a) Bombat silurët, granatat, kutitë tymuese, raketat minat, predhat, ngarkesat për në thellësi, pajisjet dhe kompletet shkatërruese, pajisjet

Shënim ML4.a. përfshin:

- a. granatat tymosëse, bombat e zjarrit, bombat ndezëse dhe pajisjet eksplozive shpërthyes;
- b. të çarat e predhave të raketave dhe të çarat e rikthimit të automjeteve.

b) Pajisjet që kanë cilëndo nga sa vijon:

1. të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak; dhe
2. të projektuara posaçërisht për manovrimin, kontrollin, aktivizimin, fuqizimin me një dalje operacionale, lëshimin, shtrirjen, pastrimin, zmbropsjen, përzierjen, detonimin, prishjen, ose identifikimin e cilëndo nga sa vijon:
 - a. artikujt e përcaktuar me hollësi në ML4.a; ose
 - b. pajisjet shpërthyes të improvizuara (IED).

Shënim 1 ML4.b. përfshin:

- a. pajisjet e lëvizshme të lëngzimit të gazit të afta të prodhojnë 1 000 kg në ditë ose më tepër në formë të lëngshme;
- b. përcjellës elektrikë më fuqi ngritëse të përshtatshme për të pastruar minat magnetike.

Shënim 2 ML4.b. nuk zbatohet për pajisjet që mbahen me duar të kufizuara në projektim vetëm për gjetjen e objekteve metalike dhe të paaftë që të dallojnë ndërmjet minave dhe objekteve të tjera metalike.

c) Sistemet e Mbrojtjes të Raketave të Avionëve (AMPS).

Shënim: ML4.c. nuk zbatohet për AMPS që kanë të gjitha sa më poshtë:

- a. Cilëndo nga sensorët lajmërues të raketave të mëposhtëm:
 1. Sensorët pasivë që kanë një përgjigje piku ndërmjet 100 deri në 400 nm; ose
 2. Sensorët Dopler lajmërues të raketave me pulsim aktiv;

- b. *Sistemet shpërndarëse të kundërmasave;*
- c. *Sinjalet të cilat shfaqen si në një pamje të dukshme ashtu edhe me rreze infra të kuqe për të tërhequr raketat tokë – ajër; dhe*
- d. *Të vendosura në ‘avionë civilë’ duke pasur të gjitha sa më poshtë:*
 - 1. *AMPS është funksionale vetëm në një “avion civil” të posaçëm në të cilin AMPS e posaçme është e vendosur dhe për të cilin është lëshuar cilado nga të mëposhtmet:*
 - a. *Një Certifikatë civile Tip; ose*
 - b. *Një dokument i barasvlershëm i njohur nga organizata Ndërkombëtare e Aviacionit Civil (ICAO);*
 - 2. *AMPS përdorin mbrojtje për të parandaluar hyrjen e paautorizuar tek ‘programi kompjuterik’; dhe*
 - 3. *AMPS përfshijnë një mekanizëm aktiv që detyron sistemin që të mos funksionojë kur lëvizet nga ‘avioni civil’ në të cilin është vendosur.*

ML5 Pajisjet e kontrollit të zjarrit, dhe pajisjet e tyre të sinjalizimit, dhe të lajmërimit, pajisjet testuese dhe kontrolluese, që vijnë, si dhe komponentët dhe aksesoret e tyre, të cilat janë projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak:

- a. *Shënjestrat e armëve, kompjuterët bombardues, pajisjet dhe sistemet e kontrollit të vendosjes së armëve;*
- b. *Sistemet e gjetjes së objektivit, emërtimit, zbulimit të zonës, sistemet e vëzhgimit dhe gjurmimit; pajisjet e zbulimit, bashkimit të të dhënave, njohëse dhe identifikuese; dhe pajisje të integritit me sensor;*
- c. *Pajisjet e kundërmasave për artikujt e përcaktuar me hollësi në ML5.a. ose ML5.b.*
- d. *Pajisjet e testimit dhe të angazhimit në terren, të projektuara posaçërisht për artikujt e përcaktuar me hollësi në pikat ML5.a. ose ML5.b.*

ML6 Mjetet tokësore dhe përbërësit siç tregohet në vijim:

NB: Për udhëzim dhe për t`u orientuar për pajisjet, shih ML11.

- a. *Automjetet tokësore dhe përbërësit e tyre të projektuara ose modifikuara posaçërisht për përdorim ushtarak*

Shënim Teknik *Për qëllimet e ML6.a. termi mjetet tokësore përfshin dhe rimorkiot.*

- b. Të gjitha mjetet me rrota me kapacitet për përdorim jashtë rrugëve të asfaltuara që janë prodhuar ose përshtatur me materiale për të siguruar mbrojtje balistike të nivelit të II (NIJ 0108.01, shtator 1985, ose Standardi Kombëtar i Krahasueshëm) apo më i mirë.

NB: *Shih gjithashtu ML13.a.*

Shënim 1: *ML6.a. përfshin:*

- a. *tanket dhe mjetet e tjera ushtarake të blinduara si dhe mjete ushtarake të përshtatura me vendosje armësh ose për vendosje minash ose për hedhjen e municioneve të kontrolluara nga ML4;*
- b. *mjete të blinduara;*
- c. *mjetet amfibe dhe ato të kalimit në ujë të thellë;*
- d. *mjetet shpërngulëse dhe mjetet për tërheqjen ose transportimin e municioneve ose të sistemeve të armëve dhe të pajisjeve manovruese që janë pjesë e tyre.*

Shënim 2: *Modifikimi i mjeteve tokësore për përdorim ushtarak të kontrolluara nga ML6.a. parashtron një ndryshim strukturor, elektrik ose mekanik ku përfshihen një ose më tepër komponentë të projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak. Komponentë të tillë përfshijnë:*

- a. *kasat e rrotave pneumatike të projektuara posaçërisht për të genë të mbrojtura nga predhat ose që vazhdojnë të ecin kur shpohen;*
- b. *sistemet e kontrollit të shfryrjes së gomave, të vëna në punë nga mjeti që është në lëvizje;*
- c. *mbrojtja e blinduar e pjesëve jetike, (p.sh. rezervuarit të karburantit, ose kabinave të mjeteve;*
- d. *përforcimet speciale ose montimet për armët;*
- e. *bllokimi i ndriçimit.*

Shënim 3: *ML6 nuk zbatohet për automobilat civilë, ose kamionët e projektuar ose modifikuar për transportin e parave ose të materialeve të çmuara, që kanë mbrojtje të blinduar ose balistike.*

Agjentët toksik kimik ose biologjik, ‘gazi lotsjellës’, materialet radioaktive, pajisjet që kanë lidhje me të, përbërësit, materialet dhe ‘teknologjia’ siç tregohet më poshtë:

a. Agjentët biologjik dhe materialet radioaktive ‘të përshtatura për përdorim në luftë’ për të prodhuar viktime në njerëz ose kafshë, për të degraduar pajisjet ose për të dëmtuar të korrat ose mjedisin dhe agjentët e luftës kimike (CW);

b. Agjentët kimikë të luftës (CW) që përfshijnë këto që vijojnë:

1. Agjentët nervorë të luftës kimike:

a. O-Alkil (më e vogël ose e barabartë me C₁₀, ku përfshihet cikloalkil) alkil (Metil, Etil, n-Propil ose Izopropil)-fosfonofluoridate, si:

Sarin (GB):O-Izopropil metilfosfonofluorid (CAS 107-44-8); dhe

Soman (GD):O-Pinakolil metilfosfonofluoridat (CAS 96-64-0);

b. O-Alkil (më e vogël ose e barabartë me C₁₀, ku përfshihet cikloalkil) N,N-dialkil (Metil, Etil, n-Propil ose Izopropil) – fosforamidocianidate, si:

Tabun (GA):O-Etil N,N-dimetilfosforamidocianidat (CAS 77-81-6);

c. O-Alkil (H më e vogël ose e barabartë me C₁₀, ku përfshihet cikloalkil) S-2dialkil (Metil, Etil, n-Propil ose Izopropil) – aminoetil alkil (Metil, Etil, n-Propil ose Izopropil) fosfonotiolate dhe kripërat e alkalizuara e të protonizuara korresponduese, si:

VX: O-Etil S-2-diizopropilaminoetil metil fosfonotiolate (CAS50782-69-9);

2. Agjentë të armëve kimike që shkaktojnë të fshikura:

a. Mustardat e sulfurit, si:

1. 2-Kloroetilklorometilsulfid (CAS5078-69-9);
2. Bis(2-kloroetil) sulfid (CAS505-60-2);
3. Bis(2-kloroetiltio) metan (CAS 63869-13-6);
4. 1,2-bis (2-kloroetiltio) etan (CAS 3563-36-8);
5. 1,3-bis (2-kloroetiltio) –n-propan (CAS 63905-10-2)
6. 1,4-bis (2-kloroetiltio) –n-butan (CAS 142868-93-7);

7. 1,5-bis (2-kloroetiltio) –n-pentan (CAS 142868-94-8);
8. Bis (2-kloroetiltiometil) eter (CAS 63918-90-1);
9. Bis (2-kloroetiltioetil) eter (CAS 63918-89-8);

b. Luizitetet, si:

1. 2-klorovinildikloroarzinë (CAS 541-25-3);
2. Tris (2-klorovinil) arsin (CAS 40334-70-1)
3. Bis (2-klorovinil) kloroarsinë (CAS 40334-69-8);

c. Mustardat e nitrogenit, si:

1. HN1: bis (2-kloroetil) etilamine (CAS538-07-8);
2. HN2: bis (2-kloroetil) metilamine (CAS 51-75-2);
3. HN3: tris (2-kloroetil) amine (CAS 555-77-1);

3. CW paaftësues si:

- a. 3-Kuinuklidinil benzilat (BZ) (CAS 6581-06-2);

4. CW gjethe rrëzues, si:

- a. Butil 2-kloro-4-fluorofenoksiacetat (LNF);
- b. 2,4,5, -acid triklorofenoksiacetik i përzier me 2,4-acid diklorofenoksiacetik (Agjent Portokalli)

c. Prekursorët binarë dhe prekursorët kyç të CW, siç tregohet:

1. Alkil (Metil, Etil, n-Propil ose Izopropil Fosfonil Difluoride, si: DF: Metil Fosfonildifluorid (CAS 676-99-3);
2. O-Alkil (H ose më i vogël ose i barabartë me C₁₀, ku përfshihet dhe) O-2-dialkili (Metil, Etil, n-Propil ose Izopropil) aminoetil alkil (Metil, Etil, n-Propil ose Izopropil) fosfonite dhe kripërat korresponduese alkilate dhe protonate, si:

QL: O-Etil-2-di-isopropilaminoetil metilfosfonite(CAS57856-11-8);

3. Klorozarin: O-Izopropil metilfosfonokloridate (CAS 1445-76-7);
4. Klorozoman: O- Pinakolil Metilfosfonokloridate (CAS 7040-57-5);

d) ‘Gazet lotsjellëse’ dhe ‘agjentët e kontrollit të trazirave’ Kimikate të vazhdueshme aktive dhe kombinime të tyre ku përfshihen:

1. α -Bromobenzenacetoneitril, (Bromobenzel cianidi (CA) (CAS 5798-79-8));
2. ((2-klorofenil) metilen) propanedinitril o-klorobenzildenemalono nitril (CS) (CAS 2698-41-1);
3. 2-Kloro-1-feniletanon, (Fenilacil kloridi) (ω -kloroacetofenon) (CN) (CAS 532-27-4);
4. Dibenz -(b,f) -1,4- oxazefine, (CR) (CAS 257-07-8);
5. 10-Kloro-5,10-dihidrofenasazinë, (klorid fenarsazine), (Adamsite), (DM) (CAS 578-94-9);
6. N-Nonanylmorfolinë, (MPA) (CAS 5299-64-9);

Shënim 1 ML7.d. nuk zbatohet për 'agjentët e kontrollit të trazirave' të paketuara individualisht për qëllime vetëmbrojtëse.

Shënim 2 ML7.d. nuk zbatohet për kimikatet e vazhdueshme aktive dhe kombinimet e tyre, të identifikuar dhe paketuara për prodhimin e ushqimit apo qëllime mjekësore

- e) Pajisjet e projektuara ose modifikuara posaçërisht për përdorim ushtarak për përhapjen e ndonjërit prej atyre të poshtëshënuar ose ndonjë nga përbërësit e tyre të projektuar posaçërisht për to:
 1. Materialet ose agjentët e kontrolluar nga ML7.a., ML7.b. ose ML7.d.; ose
 2. Agjentët e luftës kimike të bërë nga prekursorët e kontrolluar nga ML7.c.

- f) Pajisjet mbrojtëse dhe dekontaminuese, të projektuara posaçërisht për to dhe komponentët e tyre, dhe përzierjet kimike të formuara posaçërisht, si më poshtë:
 1. pajisjet e projektuara ose modifikuara posaçërisht për përdorim ushtarak, për mbrojtje ndaj materialeve të kontrolluara nga ML7.a., ML7.b. ose ML7.d. dhe komponentët e projektuar posaçërisht për to;
 2. pajisjet e projektuara ose modifikuara posaçërisht për përdorim ushtarak, për dekontaminimin e objekteve të kontaminuara me materiale të kontrolluara nga ML7.a. ose ML7.b. dhe përbërësit e projektuar posaçërisht për to;

3. përzierjet kimike të projektuara/formuluara për dekontaminimin e objekteve të kontrolluara nga ML7.a. ose ML7.b.

Shënim ML7.f.1 përfshin:

- a. njësitë e sistemeve të kondicionimit të ajrit, të projektuara ose modifikuara për filtrim bërthamor, biologjik ose kimik;
- b. veshjet mbrojtëse.

NB: Për maskat civile mbrojtëse ndaj gazit, pajisjeve mbrojtëse dhe dekontaminuese shih gjithashtu dhe pikën 1A004 në Listën e Përdorimit të Dyfishtë të BE-së.

- g) Pajisjet e projektuara posaçërisht apo të modifikuara për përdorim në luftë, për zbulimin apo identifikimin e materialeve të kontrolluara nga ML7.a., ML7.b. ose ML7.d. si dhe pjesët përbërëse të posaçme të projektuara prej tyre.

Shënim: ML7.g nuk zbatohet për dozimetrat e monitorimit të rrezatimit personal.

N.B. Shih gjithashtu dhe pikën 1A004 në Listën e Përdorimit të Dyfishtë të BE-së.

- h) 'Biopolimeret' e projektuara ose përpunuara posaçërisht për identifikimin e agjentëve të luftës kimike të kontrolluara nga ML7.b. dhe nga kulturat e qelizave specifike të përdorura për ti prodhuar ato.
- i) 'Biokatalizatorët' për dekontaminimin ose degradimin e agjentëve të luftës kimike dhe të sistemeve biologjike për to, vijon si më poshtë:
1. 'biokatalizatorët e projektuar posaçërisht për dekontaminimin ose degradimin e agjentëve të luftës kimike të kontrolluara nga ML7.d. që rezultojnë nga zgjedhja e drejtuar laboratorike ose manipulimet gjenetike të sistemeve biologjike;
 2. sistemet biologjike, siç tregohet në vijim: 'vektorët e shprehjes', viruset ose kulturat e qelizave që përmbajnë informacionin gjenetik të prodhimit të 'biokatalizatorëve' të kontrolluar nga ML7.i.1.

Shënim 1 ML7.b. dhe ML7.d. nuk kontrollojnë:

- a. klorid cianogjen (CAS 506-77-4). Shih 1C450.a.5 në Listën për Përdorim të Dyfishtë të BE-së;
- b. acid hidrocianik (CAS 74-90-8);
- c. klorinë (CAS 7782-50-5);

- d. klorid karbonili (fosgjen) (CAS 75-44-5); shih 1C450.a.4 Listën për Përdorim të Dyfishtë të BE-së;
- e. difosgjen (triklorometil-kloroformat) (CAS 503-38-8);
- f. e fshirë;
- g. bromidksilili, orto: (CAS89-92-9), meta: (CAS 620-13-3), para: (CAS 104-81-4);
- h. bromid benzoli)CAS 100-39-0);
- i. jodbenzili (CAS 620-05-3);
- j. brom aceton (CAS 598-31-2);
- k. cianogjen bromi (CAS 506-68-3);
- l. brom metiletiketone (CAS 816-40-0);
- m. klor aceton (CAS 78-95-5);
- n. etil jodacetat (CAS 623-48-3);
- o. jod aceton (CAS 3019-04-3);
- p. kloropikrin (CAS 76-06-2). Shih 1C450.a.7. në Listën për Përdorim të Dyfishtë të BE-së;

Shënim 2 *Kulturat e qelizave dhe sistemet biologjike të listuara në ML7.h dhe ML7.i.2. janë ekskluzive dhe këto nën-artikuj nuk zbatohen për qelizat ose sistemet biologjike për qëllime civile, si bujqësi, farmaceutikë, mjekësi, veterinari, mjedis, menaxhim mbeturinash ose në industrinë ushqimore.*

ML8 **'Materialet energjetike', dhe lëndët që lidhen me to, siç tregohet në vijim:**

N.B.: *Shih gjithashtu dhe 1CO11 në Listën e Përdorimit të Dyfishtë*

Shënime teknike:

1. Për arsye të pikës ML8, përzierja i referohet një përbërjeje me dy ose më tepër substanca me të paktën një lëndë që është përfshirë në listën e nën-artikujve të ML8.
2. Çdo substancë e përfshirë në listën e nën-artikujve të ML8 i nënshtrohet kësaj liste, edhe kur përdoret në një zbatim tjetër përveç atij të treguar (p.sh TAGN përdoret kryesisht si një eksploziv por mund të përdoret dhe si një lëndë djegëse ose si një oksidues).
 - a. 'Eksplozivët', si më poshtë, dhe përzierjet e tyre:
 1. ADNBF (aminodinitrobenzofuroksan ose 7-amino-4,6 dinitrobenzofurazan-1-oksidi) (CAS97096-78-1);
 2. BNCP (cis-bis (5-nitrotetrazolato) tetraamine-kobalt (III) perklorate) (CAS117412-28-9);

3. CL-14 (diamino dinitrobenzofuroksan ose 5,7-diamino-4,6-dinitrobenzofurazan-1-okside) (CAS 117907-74-1);
4. CL-20 (HNIW apo Heksanitroheksaazaisovurtizitan) (CAS 135285-90-4);
5. CP (2-(5-cianotetrazolato)penta amine-kobalt (III) perklorate) (CAS 70247-32-4);
6. DADE (1,1-diamino-2,2-dinitroetilen, FOX7);
7. DATB (diaminotrinitrobenzen) (CAS 1630-08-6);
8. DDFP (1,4-dinitrodifurazanopiperazinë);
9. DDPO (2,6-diamino-3,5-dinitropirazinë-1-okside, PZO) (CAS 194486-77-6);
10. DIPAM (3,3'-diamino-2,2',4,4',6,6'-heksanitrobifënil ose dipikramid) (CAS 17215-44-0);
11. DNGU(DINGU ose dinitroglikoluril) (CAS 55510-04-8);
12. Furazanet, siç tregohet:
 - a. DAAOF (diaminoazoxyfurazan));
 - b. DAAzF (diaminoazofurazan) (CAS78644-90-3);
13. HMX dhe derivatet (shih gjithashtu ML8.g.5. për prekursorët e tij), siç tregohet në vijim:
 - a. HMX (Ciklotetrametilenetetranitramine, oktahidro-1,3,5,7-tetranitro-1,3,5,7-tetrazine, 1,3,5,7-tetranitro-1,3,5,7-tetraza-ciklooktane, oktogjen ose oktogjene) (CAS 2691-41-0);
 - b. analoge difluoroaminate të HMX;
 - c. K-55 (2,4,6,8-tetranitro-2,4,6,8-tetraazabiciklo [3,3,0]-oktanon-3, tetranitrosemigliklour ose keto-biciklik HMX) (CAS130256-72-3);
14. HNAD (heksaanitroadamantan) (CAS 143850-71-9);
15. HNS (heksanitrostilben) (CAS 20062-22-0);
16. Imidazolet, siç tregohet:
 - a. BNNII (Oktahidro-2,5-bis(nitroimino)imidazo [4,5-d]imidazol);
 - b. DNI (2,4-dinitroimidazole) (CAS 5213-49-0);
 - c. FDIA (1-fluoro-2,4-dinitroimidazole);
 - d. NTDNIA (N-(2-nitrotriazolo)-2,4-dinitroimidazole);
 - e. PTIA (1-pikril-2,4,5-tinitroimidazol);
17. NTNMH (1-(2-nitrotriazol)-2-dinitrometilene hidrazin);
18. NTO (ONTA ose 3-nitro-1,2,4-triazol-5-one) (CAS 932-64-9);
19. Polinitrokubane me më tepër se katër grupe azot;
20. PYX (2,6-Bis(pikrilamino)-3,5-dinitropidine) (CAS 38082-89-2);
21. RDX dhe derivate, siç tregohet në vijim:
 - a. RDX (ciklotrimetilenetrinitramine, ciklonite, T4, heksahidro-1,3,5-trinitro-1,3,5-triazine,1,3,5-trinitro-1,3,5-triaza-cikloheksan, heksogjen ose heksogjene) (CAS 121-82-4);
 - b. Keto-RDX (k-6 ose 2,4,6-trinitro-2,4,6-triazacikloheksanon) (CAS 115029-35-1);
22. TAGN (triaminoguanidinënitrate) (CAS 4000-16-2);

23. TATB (triaminotrinitrobenzen) (CAS 3058-38-6) (shih gjithashtu ML8.g.7. për prekursorët e tij);
 24. TEDDZ (3,3,7m7-tetrabis (difluoramin) oktahidro-1,5-dinitro-1,5-diazocin);
 25. Tetrazole, siç vijon:
 - a. NTAT (nitrotriazol aminotetrazol);
 - b. NTNT (1-N-(2-nitrotriazol)-4-nitritetrazol);
 26. Tetril (trinitrofenilmetilnitramin) (CAS 479-45-8);
 27. TNAD (1,4,5,8-tetranitro-1,4,5,8-tetraazadekalin) (CAS 135877-16-6);
 28. TNAZ (1,3,3-trinitroazetidine) (CAS 97645-24-4);
 29. TNGU (SORGUYL ose tetranitroglykoluril) (CAS 55510-03-7);
 30. TNP (1,4,5,8-tetranitro-piridazini[4,5-d]piridazine) (CAS 229176-04-9);
 31. Triazinat, siç vijon:
 - a. DNAM (2-oksi-4,6-dinitroamino-s-triazine) (CAS 19899-80-0);
 - b. NNHT (2-nitromino-5-nitro-hekzahidro-1,3,5-triazin) (CAS 130400-13-4);
 32. Triazolat, siç vijon:
 - a. 5-acido-2-nitrotriazol;
 - b. ADHTDN (4-amino-3,5-dihidrazino-1,2,4-triazole dinitramide) (CAS 1614-08-0);
 - c. ADNT (1-amino-3,5-dinitro-1,2,4-triazole);
 - d. BDNTA ([bis-dinitrotriazole]amin);
 - e. DBT(3,3'-dinitro-5,5-bi-1,2,4-triazole) (CAS 30003-46-4);
 - f. DNBT (dinitrobistriazol) (CAS 70890-46-9);
 - g. NTDNA (2-nitrotriazole 5-dinitramid) (CAS 75393-84-9);
 - h. NTDNT (1-N-(2-nitritriazolo) 3,5-dinitrotriazol);
 - i. PDNT (1-picril-3,5-dinitrotriazol)
 - j. TACOT (tetranitrobenzotriazolobenzotriazol) (CAS 25243-36-1);
 33. Çdo eksploziv që nuk është paraqitur tjetër kund në ML8.a. me një shpejtësi detonimi më të madhe se 8,700m/s në dendësi maksimale ose me trysni detonimi më të madhe se 34 GPa (340 kbar);
 34. Eksplozivë të tjerë që nuk janë paraqitur tjetërkund në ML8.a. që prodhojnë trysni detonimi nga 25 GPa (250 kbar) ose më e madhe që qëndron e pandryshueshme në temperatura prej 523 K (250°C) ose më të larta për periudha 5 minuta ose më tepër.
- b. 'Shtytësit' {karburantet, lëndët djegëse}, siç vijon:
1. Çdo kategori 1.1 e 'shtytësve' të Kombeve të Bashkuara (OKB) me një impuls specifik teorik (në kushte standarde) lë më tepër se 250 sekonda për jo metalikët ose më tepër se 270 sekonda për përbërjet e aluminizuara.

2. Çdo Kategori 1.3 e 'shtytësit' të OKB me një impuls specifik teorik (në kushte standarde) për më tepër se 230 sekonda për jo-halogjenët, 250 sekonda për përbërjet jo metalike dhe 266 sekonda për përbërjet metalike;
 3. 'Shtytësi' që kanë një forcë konstante më të madhe se 1,200 kJ/kg;
 4. 'Shtytësit' që mund të mbajnë një gjendje të qëndrueshme lineare djegieje më tepër se 38mm në kushte standarde (ndërsa maten në formën e një tufe të frenuar teke) në trysni 68.9 MPa (68.9 bar) dhe 294K (21°C);
 5. 'Shtytësit' e modifikuar me bazë dyshe elastomeri me koeficient hapje në trysni maksimale më të madhe se 5% në 233K (-40°C);
 6. Çdo 'shtytës që përmban substancat e paraqitura në listën e ML8.a.
- c. Karburantet dhe substancat që kanë lidhje 'piroteknike, siç tregohet në vijim, dhe përzierjet e tyre:
1. karburantet e avionëve të formuluar posaçërisht për qëllime ushtarake;
 2. alanet (hibride alumini) (CAS 7784-21-6);
 3. karborane; dekaborane (CAS 17702-41-9) pentaboran (CAS 19624-22-7 dhe 18433-84-6) dhe derivatet e tyre;
 4. hidrazina dhe derivatet, siç tregohet (shih gjithashtu dhe ML8.d. dhe d.9 për derivatet e oksidueshme të hidrazinës);
 - a. hidrazine (CAS 302-01-2) në përqendrim 70% ose më tepër;
 - b. monometil hidrazine (CAS 60-34-4);
 - c. hidrazine dimetili simetrike (CAS 540-73-8);
 - d. hidrazine dimetili jo simetrike (CAS 57-14-7);
 5. karburantet e metalit veçanërisht nga metale sferike, të atomizuar, me grimca ose të grira, të prodhuara nga metal që përbëhet nga 99% ose më tepër me ndonjë nga këto që vijojnë:
 - a. Metalet dhe përzierjet e tyre siç tregohet në vijim:
 1. berili (CAS 7440-41-7) në madhësi grimcash më të vogla se 60 µm;
 2. pluhuri i hekurit (CAS 7439-89-6) me madhësi grimce 3µm ose më pak e prodhuar nga reduktimi i oksidit të hekurit me hidrogjen;
 - b. përzierjet që përmbajnë ndonjë nga këto që vijojnë:
 1. Zirkon (CAS 7440-67-7), magnez (CAS 7439-95-4) ose aliazhe të këtyre me madhësi grimce më të vogël se 60 µm; ose

2. bori (CAS 7440-42-8) ose karbiti i borit (CAS 12069-32-8) karburantet me 85% pastërti ose më të lartë dhe me madhësi grimce më të vogël se 60 µm;
6. materialet ushtarake që përmbajnë tretësirë trashës për karburantet e hidrokarbonit të formuluarë posaçërisht për tu përdorur në flakë-hedhëset ose në municionet incidentare, si stearatet e metalit apo palmatet (me krahë) (p.sh oktal (CAS 637-12-7)) dhe M1, M2 dhe M3 tretësirë trashës;
7. perklorate, klorate dhe kromate të përbëra me pluhur metalit ose me përbërës të tjerë karburantesh me energji të lartë;
8. pluhur alumini sferik (CAS 7429-90-5) me një madhësi grimce 60µm ose më të vogël, të prodhuar me material me përbërje alumini prej 99% ose më tepër;
9. nën hidride titani (TiH_n) të stoikometrisë ekuivalente me n = 0.65-1.68.

Shënim 1 Karburantet e avionëve të kontrolluara nga ML8.c.1. janë produkte të përfunduara dhe jo përbërës të tyre

Shënim 2 ML8.c.4.a. nuk zbatohet për përzierjet e hidrazinës të formuluarë posaçërisht për kontrollin e korrozionit.

Shënim 3 Eksplozivët e karburantit që përmbajnë metale ose aliazhet e paraqitura në listën ML8.c.8. kontrollohen ose nuk kontrollohen nëse aliazhet inkapsulohen në alumin, magnez, zirkon ose berilium.

Shënim 4 ML8.c.5..b.2 nuk zbatohet për borin dhe karbitin e borit të pasuruar me bor-10 (20% ose më shumë se bor total me përmbajtje -10).

d. Oksiduesit, siç vijon dhe përzierjet e tyre:

1. ADN (amoni dinitramidi ose SR12) (CAS 140456-78-6);
2. AP (amoni perklorat) (CAS 7790-98-9);
3. Përbërjet e përbëra me fluorin dhe ndonjë nga këto që vijnë:
 - a. halogjenë të tjerë;
 - b. oksigjeni; ose
 - c. nitrogjeni;

Shënim 1 ML8.d.3. nuk zbatohet për triflorin e klorit. Shih 1C238, në Listën për Përdorim të Dyfishtë të BE-së.

Shënim 2 ML8.d.3. nuk zbatohet për trifluorin e nitrogenit në gjendjen e tij të gaztë.

4. DNAD (1,3-dinitro-1,3-diazetidinë) (CAS 78246-06-7);
5. HAN (hidroksilamonium nitrati) (CAS 13465-08-2);
6. HAP (hidroksilamonium perklorat) (CAS 15588-62-2);
7. HNF (hidrazinium nitroformat) (CAS 20773-28-8);
8. Hidrazinë nitrati (CAS 37836-27-4);
9. Hidrazinë perklorat (CAS 27978-54-7);
10. Oksidues të lëngshëm të përbërë ose që përmbajnë gazrat e kuqe frenuese të acidit nitrik (IRFNA) (CAS 8007-58-7);

Shënim ML8.d.10 nuk zbatohet për gazrat e kuqe frenuese të acidit nitrik.

e. Lidhës, plastizues, monometra, polimere, si më poshtë:

1. AMMO (azidometilmetiloksetan dhe polimeret e tij) (CAS 90683-29-7) (Shih gjithashtu edhe ML8.g.1. për prekursorët e tij);
2. BAMO (bisazidometiloksetan dhe polimeret e tij) (CAS 17607-20-4) (Shih gjithashtu edhe ML8.g.1. për prekursorët e tij);
3. BDNPA (bis(2,2-dinitropropil)acetal) (CAS 5108-69-0);
4. BDNPF (bis(2,2-dinitropropil)formal) (CAS 5917-61-3);
5. BTTN (butanetrioltrinitrat) (CAS 6659-60-5) Shih gjithashtu dhe ML8.g.8. për prekursorët e tij;
6. Manometrat energjetikë, plastizuesit dhe polimerët që përmbajnë azot, azido, nitrat, nitraza ose grupe difluoroamine të formuluar posaçërisht për përdorim ushtarak;
7. FAMA0 (3-difluoraminometil-3-azidometil oksetan) dhe polimeret e tij;
8. FEFO (bis-(2-fluoro-2,2dinitroetil)formal) (CAS 17003-79-1);
9. FPF -1(poli-2,2,3,3,4,4-heksafluoropentan-1,5-diol formal)(CAS 376-90-9);
10. FPF-3(poli-2,4,4,5,5,6,6-heptafluoro-2-tri-fluorometil-3-oksaheptan-1,7-diol formal);
11. GAP (polimer glicidilazide) (CAS 143178-24-9) dhe derivatet e tij;
12. HTPB (polibutadienhidroksili) me funksionalitet hidroksid më të madh ose të barabartë me 2.2 dhe më të vogël ose të barabartë me 2.4, një vlerë të hidroksilit më të vogël se 0.77meq/g dhe viskozitet në temperaturë 30°C më të vogël se 47puaz (CAS 69102-90-5);
13. Peshë e ulët molekulare (më pak se 10 000), alkool i funksionalizuar, poli (epiklorohidrinë); poli (epiklorohidriol) dhe triol;
14. NENAs (përbërës nitratoetilnitramine) (CAS 17096-47-8, 85068-73-1, 82486-83-7. 82486-82-6 dhe 85954-06-9);

15. PGN (poli-GLYN, poliglicidilnitrat ose poli (oksiran nitratometil) (CAS 27814-48-8);
16. Poli-NIMMO (poli nitratometilmetiloksetan) ose poli-NMMO (poli (3-Nitratometil-3-metiloksetan)) (CAS 84051-81-0);
17. Polinitroortokarbonate;
18. TVOPA (1,2,3-tris(1,2-bis(difluoroamino) etoksi) propan ose tris vinoksi propan adut) (CAS 53159-39-0).

f. Shtesat, siç tregohet në vijim:

1. salicilat themelor bakri (CAS62320-94-9);
2. BHEGA (bis-(2-hidroksietil) glicolamid) (CAS 17409-41-5);
3. BNO (butadiennitrileoksid) (CAS 9003-18-3);
4. derivate të ferocenit, siç tregohet në vijim:
 - a. butacen (CAS 125856-62-4);
 - b. katocene (2,2-bis-etilferrocenil propan) (CAS 37206-42-1);
 - c. acide karboksilit ferroceni;
 - d. n-butil-ferrocen (CAS319904-29-7)
 - e. derivate të tjera të polimereve të shtuara të ferocenit
5. plumb beta-resorcilat (CAS 20936-32-7);
6. plumb citrat (CAS 14450-60-3);
7. reaksione unazore plumb bakër i beta-resorcilat ose silikate (CAS 68411-07-4)
8. maleat plumbi (CAS 19136-34-6);
9. silikat plumbi (CAS 15748-73-9);
10. stanat plumbi (CAS 12036-31-6);
11. MAPO (tris-1-(2-metil)aziridinil fosfin oksid) (CAS 57-39-6); BOBBA 8 (bis(2-metil aziridinil) 2-(2-hidroksipropanoksi) propilamino fosfine oksid); dhe derivate të tjera të MAPO;
12. Metil BAPO (bis(2-metil aziridinil) metilamino fosfine okside) (CAS 85068-72-0);
13. N-metil-p-nitroanilin (CAS 100-15-2);
14. 3-Nitraza-1,5-pentane diisocionat (CAS 7406-61-9);
15. Agjentët bashkues organo-metalik, siç vijon:
 - a. neopentil[diallil]oksi, tri[dioktil]fosfato-titanat (CAS 103850-22-2); gjithashtu i njohur si titan IV,2,2[bis(2-propenolato-metil, butanolato, tris (dioktil) fosfato)] (CAS 110438-25-0); ose LICA 12 (CAS 103850-22-2);
 - b. titanium IV, [(2-propenolato-1) metil, n-propanolatometil] butanolato-1, tris[dioktil] pirofosfate ose KR 3538;
 - c. titan IV, [(2-propenolato-1)metil, n-propanolatometil] butanolato-1, tris(dioktil) fosfate;
16. Policianodifluoroaminoetileneokside;

17. polifunksional amide aziridine me izoftalik, trimesik (BITA ose butilen imin trimesamide), izocianurik ose tremetiladipik strukturat kryesore dhe 2-metil ose 2-etil zëvendësues në unazën aziridin;
18. propilenimin (2-metilaziridin) (CAS 75-55-8);
19. oksid hekuri super fin (Fe_2O_3) me sipërfaqe specifike më të madhe se $250 \text{ m}^2/\text{g}$ dhe një madhësi grimce mesatare $3,0 \text{ nm}$ ose më pak;
20. TEPAN (tetraetilenepentaamineakrilonitril) (CAS 68412-45-3); cianoetil poliamina dhe kripërat e tyre;
21. TEPANOL (tetraetilenepentaamineakrilonitrileglicidol) (CAS 68412-46-4); poliamina në përbërje të cianoetiluara me glicidol dhe kripërat e tyre;
22. TPB (trifenil bismuti) (CAS 603-33-8);

g. 'Prekursorët', siç vijon:

NB: Në ML8.g. referencat janë për 'materiale energjetike të kontrolluara nga këta substanca.

1. BCMO (bisklorometiloksetan) (CAS 142173-26-0) (shih gjithashtu ML8.e.1. dhe e.2.);
2. dinitroazetid-in-t-butil kripe (CAS 125735-38-8) (shih gjithashtu ML8.a.28.);
3. HBIW (hekzabenzilhekzaazaisovurtzitan) (shih gjithashtu ML8.a.4.);
4. TAIW (tetraacetildibenzilhekzaazaisovurtzitan) (shih gjithashtu ML8.a.4.);
5. TAT(1,3,5,7, tetraacetil-1,3,5,7-tetraaza ciklo-oktane) (CAS 41378-98-7) (shih gjithashtu ML8.a.13.);
6. 1,4,5,8-tetraazadekalin (CAS 5409-42-7) (shih gjithashtu ML8.a.27.);
7. 1,3,5-triklorobenzen (CAS 108-70-3) (shih gjithashtu ML8.a.23.);
8. 1,2,4-trihidrosibutan (1,2,4-butanetriol) (CAS 3068-00-6) (shih gjithashtu ML8.e.5).

Shënim 5 Për ngarkesat dhe pajisjet shih ML4.

Shënim 6 ML8 nuk zbatohet për substancat vijuese përveç rastit nëse ato janë përbërëse ose të përziara me 'material energjetik' të përmendur në ML8.a ose metale në formë pluhuri në ML8.c.:

- a. pikrat amoni;
- b. pluhur i zi;
- c. hekzanitrodifenilamin;
- d. difluoroamine;
- e. nitrostark;
- f. nitrat potasiumi;

- g. tetranitronaftalen;
- h. trinitroanisol;
- i. trinitronaftalen;
- j. trinitroksilen;
- k. N-pirolidinon; 1-metil-2-pirolidinon;
- l. Dioktilmalat;
- m. Etilhesilakrilat;
- n. Trietilalumin (TEA), trimetilalumin (TMA), dhe metale alkile të tjera piroforik dhe arile të litiumit, sodiumit, magnezit, zinkut dhe borit;
- o. Nitrocelulozë;
- p. Nitroglicerinë (ose gliceroltrinitrat, trinitroglicerin) (NG);
- q. 2,4,6-trinitrotoluen (TNT);
- r. etilenediaminedinitrat (EDDN);
- s. pentaeritritoletranitrat (PETN);
- t. acid plumbi, stifnat normal dhe bazik, dhe eksplozivë primarë ose përbërës kryesor që përmbajnë acide ose komplekse acidesh;
- u. trietileneglikoldinitrat (TEGDN);
- v. 2,4,6-trinitroresorcinol (acid stifnik);
- w. ure dietildifenil; ure dimetildifenil; ure metiletildifenil [Centralite];
- x. N,N-difenilure (difenilure jo simetrike);
- y. Metil-N,N difenilure (metil jo simetrikdifenilure)
- z. Etil N,N-difenilure (etil jo simetrik difenilure);
- aa. 2-nitrodifenilamin (2-NDPA);
- bb. 4-nitrodifenilamin 4-NDPA);
- cc. 2,2-dinitropropanol;
- dd. nitroguanidin (shih 1.CO.11.d. në Listën e Përdorimit të Dyfishtë të BE-së.

ML 9 **Anijet e luftës, pajisjet e posaçme detare, aksesorët dhe përbërësit e tyre, të projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak si më poshtë:**

NB: Për udhëzim dhe për pajisje orientuese shih ML 11.

- a. Anijet luftarake dhe anijet (në sipërfaqe dhe nën ujë), të projektuara ose të modifikuara posaçërisht për veprime mbrojtëse dhe sulmuese, të përshtatura ose jo për përdorim ushtarak, pavarësisht nga gjendja aktuale e kushteve të punës, dhe që kanë ose jo sisteme armësh, blind, trup anije dhe pjesë për trup anije;
- b. Motorët siç tregohet në vijim:
 1. Motorët Diesel të projektuar posaçërisht për nëndetëset me të dy këto karakteristika:
 - a. Një fuqi në dalje 1.12 MW (1500 KF) ose dhe më tepër; dhe
 - b. Një shpejtësi rrotullimi 700 rpm rrotullime në minutë ose më tepër;
 2. Motorët elektrikë të riprojektuar posaçërisht për nëndetëset dhe që kanë këto karakteristika si më poshtë:
 - a. Fuqia dalëse më e madhe se 0.75 MW (1000 KF);
 - b. Kthim të shpejtë (të kahut të lëvizjes);
 - c. Ftohje me lëng; dhe
 - d. Janë të mbyllura plotësisht;
 3. Motorët Diesel jo magnetikë të prodhuar posaçërisht për përdorim ushtarak me një fuqi në dalje 37.3 kw (50 kf) ose më të madhe dhe me një përmbajtje jo magnetike në më tepër se 75% të masës totale;
 4. Sistemet e “Shtytjes së Pavarur të Ajrit” (AIP) të projektuara posaçërisht për nëndetëse.

Shënim teknik: “Shtytja e pavarur e ajrit” (AIP) lejon një nëndetëse të zhytur që të përdorë sistemin e saj shtytës pa pasur akses në oksigjenin atmosferik për një periudhë më të gjatë se sa do të lejonin bateritë. Për qëllimin e ML9.b.4, AIP nuk përfshin fuqinë bërthamore.

- c. Pajisjet e detektimit nën ujë të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak dhe kontrollet e saj;
- d. Rrjetat e nëndetëseve dhe të silurëve;
- e. Nuk përdoret që nga 2003;

- f. Të çarat në trupin e anijes dhe lidhëset e projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak që mundësojnë ndërveprimin me pajisjet jashtë anijes;

Shënim: ML9.f. përfshin lidhësit për anijet që janë prej një përcjellësi të vetëm, shumë përcjellës, tip ko-aksial ose me orientim vale, dhe ato që futen në trupin e anijes, të dy që janë të papërshkrueshëm nga lagështira deri në thellësi që i kalojnë 100 metra; dhe lidhësit e fibrave optike penetruetit optikë të trupit të anijes të projektuar posaçërisht për transmetim me rryma “lazer” pavarësisht nga thellësia. Kjo nuk përfshin kambiot normale dhe shufrat penetruete të kontrollit hidraulik në trupin e anijes.

- g. Kushinetat pa zhurmë, me amortizim me gaz ose magnetik, kontrolli i shenjës ose reduktimi i vibrimit dhe pajisjet që i kanë këto kushineta, të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak.

ML10. ‘Avionët’, ‘mjetet fluturuese më të lehta se ajri’, mjetet fluturuese pa personel, motorët ajrorë dhe pajisjet e ‘avionëve’, pajisjet që kanë lidhje me të dhe përbërësit e projektuar ose të modifikuar për përdorim ushtarak, siç tregohet më poshtë:

N.B. Për udhëzim dhe për të njohur pajisjet lundruese shih ML 11.

- a. ‘Avionët’ luftarakë dhe përbërësit e tij të projektuar posaçërisht;
- b. ‘Avionë’ të tjerë të projektuar ose të modifikuar posaçërisht për përdorim ushtarak, ku përfshihet zbulimi ushtarak, sulmi, stërvitja ushtarake, transporti i trupave dhe lëshimi i trupave ose pajisjeve ushtarake, mbështetja logjistike dhe komponentët e projektuar posaçërisht për to;
- c. Mjetet fluturuese pa personel dhe pajisjet që kanë të bëjnë me to, të projektuara ose të modifikuara posaçërisht për përdorim ushtarak, siç tregohet:
1. Mjetet fluturuese pa personel ku përfshihen dhe mjetet me komandim në largësi (RPVs) dhe mjetet me programim autonom;
 2. Lëshuesit e tyre dhe pajisjet mbështetëse tokësore;
 3. Pajisjet që kanë të bëjnë me to për komandimin dhe kontrollin.
- d. Motorët ajrorë, të projektuar ose të modifikuar posaçërisht për përdorim ushtarak dhe komponentët e projektuar posaçërisht për to;

- e. Pajisjet ajrore, ku përshihen pajisjet e furnizimit ajror, të projektuara posaçërisht për përdorim me 'avionë' të kontrolluara nga ML10.a. ose ML10.b. ose aero-motorët të kontrolluar nga ML10.d. dhe përbërësit specifikë të tyre;
- f. Furnizuesit me trysni, pajisjet e furnizimit me trysni, pajisjet e projektuara posaçërisht për të lehtësuar punën në zona të mbyllura dhe pajisjet tokësore, të prodhuara posaçërisht për 'Avionë' të kontrolluara nga ML 10.a ose ML10.b, ose për motorët e mjeteve fluturuese të kontrolluara nga ML10.d;
- g. Helmetat ushtarake kundër përplasjes dhe maskat mbrojtëse dhe pjesët përbërëse të projektuara posaçërisht për to, pajisjet e frymëmarrjes në trysni dhe kostumet e pjesshme në trysni për përdorim në 'avionë', kostumet anti-g, konvertuesit e oksigjenit të lëngshëm që përdoren për 'avionë' ose raketa dhe katapulta dhe pajisjet e vëna në lëvizje me bobinë për largimin e personelit nga 'avioni' në rast emergjence;
- h. Parashutat dhe pajisjet e tyre që përdoren për personelin luftues, hedhjen e ngarkesës ose ulësit e shpejtësisë së avionëve siç tregohet në vijim:
 1. Parashutat për:
 - a. Hedhjen në zonë të përcaktuar të largësimatësve;
 - b. Uljen e paratrupave.
 2. Parashutat e ngarkesave;
 3. Avionët pa motor, parashutat ndaluese, parashutat për kapsulën koz për stabilizim dhe për kontrollin e qëndrimit në ulje për trupat që ulen, (p.sh. kapsulat shpërngulëse, sediljet me hedhje, bombat);
 4. Parashutat për përdorim me sediljet me hedhje, për emergjencë dhe për rregullimin e fryrjes në parashutat e emergjencës;
 5. Parashutat kthyesë për predhat e orientuara, avionët pa personel ose për mjetet e hapësirës;
 6. Parashutat ulëse dhe parashutat për ulje shpejtësie;
 7. Parashuta të tjera ushtarake;

8. Pajisjet e projektuara posaçërisht për parashutistët që hidhen nga lartësi të mëdha (p.sh. kostume, helmeta speciale, sisteme frymëmarrjeje, pajisje orientimi);
- i. Sistemet e pilotimit automatik për ngarkesat e parashutuara, pajisjet e projektuara ose të modifikuara posaçërisht për përdorim ushtarak për hapjet e kontrolluara në hedhjet në çdo lloj lartësie, ku përfshihen dhe pajisjet e oksigjenit.

Shënim 1 *ML10.b. nuk zbatohet për ‘avionët’ ose variantet e tyre të projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak, të cilat:*

- a. *Nuk janë konfiguruar për përdorim ushtarak dhe nuk janë përshtatur me pajisje ose me materiale të bashkëlidhura të projektuara ose modifikuara posaçërisht për përdorim ushtarak; dhe*
- b. *Që janë certifikuar për përdorim ushtarak nga autoritetet civile në një Vend Anëtar të Marrëveshjes Wassenaar.*

Shënim 2 *ML10.d. nuk zbatohet për:*

- a. *Motorët e fluturimit ajror, ose përbërësit e projektuar posaçërisht për ta; të projektuar ose modifikuar për përdorim ushtarak që janë certifikuar nga autoritete civile të aviacionit në një Vend të caktuar Anëtar të Marrëveshjes Wassenaar për përdorim si “avionë civilë”, ose përbërësit e projektuar posaçërisht për to;*
- b. *Motorët reciprokë ose përbërësit e projektuar posaçërisht për ta, përveç atyre të projektuar posaçërisht për mjetet fluturuese pa personel.*

Shënim 3 *Kontrulli në ML10.b dhe ML10.d për përbërësit e projektuar posaçërisht dhe për pajisjet e tij për ‘avionët’ jo ushtarakë ose për motorët e mjeteve fluturuese të modifikuar për përdorim ushtarak, zbatohet vetëm për ato komponentë ushtarakë dhe për pajisjet e tyre që kërkohen për modifikim për përdorim ushtarak.*

ML11 **Pajisjet elektronike dhe përbërësit që nuk kontrollohen në vend tjetër në Listën e Përbashkët Ushtarakë të BE-së të projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak.**

a. Pajisjet elektronike të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak.

Shënim ML 11 përfshin:

- a. pajisjet kundërvepruese dhe pajisjet elektronike kundër - kundërvepruese (p.sh pajisjet e projektuara për të lëshuar sinjale të huaja ose të gabuara në radar ose në pajisjet e lidhjes me radio ose që të pengojnë marrjen, punën ose efektivitetin e pajisjeve marrëse të kundërshtarit) ku përfshihen dhe pajisjet e tyre kundër-kundërvepruese;
- b. llambat e frekuencave të shpejta;
- c. sistemet elektronike ose pajisjet e projektuara dhe për zbulim dhe monitorim të spektrit elektromagnetik për zbulimin ushtarak ose për qëllime sigurie ose për kundërveprimin dhe mbikëqyrjen e tyre;
- d. kundërveprimet nën ujë, ku përfshihen zhurmimi dhe prishja e sinjalit akustik, pajisjet e projektuara për të lëshuar sinjale të huaja ose të gabuara në pajisjen marrëse të sonarit;
- e. pajisjet e përpunimit të të dhënave të sigurisë, pajisjet e të dhënave të sigurisë dhe të transmetimit dhe sinjalizimit që përdorin proceset e shifrimit;
- f. pajisjet identifikuese, të autenticitetit, shkarkuese dhe menaxhuese, prodhuese dhe shpërndarëse;
- g. pajisjet udhëzuese dhe orientuese;
- h. pajisjet e transmetimit të radio-komunikimeve dixhitale përmes troposferës;
- i. demodulatorë dixhitalë të modifikuar posaçërisht për zbulimin e sinjaleve.

b. Pajisjet bllokuese të Sistemeve Satelitore të Navigacionit Global (GNSS).

ML12 **Sistemet e armëve me energji të lartë kinetike dhe pajisjet e tyre të projektuara posaçërisht për to, si vijon:**

a. Sistemet e armëve me energji të lartë kinetike të projektuara posaçërisht për shkatërrimin ose për të anuluar kryerjen e në misioni – goditjen e objektivit;

- b. Pajisjet e projektuara posaçërisht për testim dhe vlerësim, modelet testuese, ku përfshihen instrumentet diagnostik dhe objektivat, për testim dinamik të sistemeve dhe raketave me energji kinetike.

NB: Për sistemet e armëve që përdorin municion nën-kalibër ose që përdorin vetëm barute kimike dhe municionet për to, shih ML.1 deri ML.4

Shënim 1 ML12. përfshin këto që vijojnë kur janë të projektuara posaçërisht për sistemet e armëve me energji kinetike:

- a. Sisteme shtytëse lëshuese që mund t'i japin shpejtësi masave më të mëdha se 0.1 g në shpejtësi më të mëdha se 1.6 km/s, si në modelin e qitjes një nga një dhe në atë të qitjes me shpejtësi;
- b. Gjenerim i energjisë së shkallës së parë (kryesore), blindim elektrik, ruajtje e energjisë, menaxhimi termal, kushtet, ndryshimi i pajisjeve të manovrimit të karburantit; dhe lidhja elektrike midis furnizimit me energji, armës kullës dhe funksioneve të tjera elektrike që ndikojnë;
- c. Arritja e objektivave, gjetja, sistemet e kontrollit të zjarrit dhe të vlerësimit të dëmtimit;
- d. Kërkuesit e objektivit, sistemet orientuese ose shmangëse të shtyrjes (shpejtësia laterale) për raketat.

Shënim 2 ML 12 kontrollon sistemet e armëve që përdorin si forcë shtytëse ndonjë nga këto metoda të propulSIONIT:

- a. Elektromagnetike;
- b. Elektrotermale;
- c. Plazma;
- d. Gazi i lehtë; ose
- e. Kimike (kur përdoret në kombinim me ndonjë nga ato që u përmendën më sipër).

ML13 **Pajisjet e blinduara ose mbrojtëse, strukturat dhe përbërësit si më poshtë:**

a. Pllakat e blinduara si më poshtë:

1. të prodhuara për të qenë në përputhje me një standard ose specifikim ushtarak; ose

2. të përshtatshme për përdorim ushtarak.
- b. Konstruksionet e materialeve metalike ose jo metalike ose kombinimet e tyre të projektuara për të siguruar mbrojtje balistike për sistemet ushtarake dhe komponentët e projektuar posaçërisht për to;
- c. Helmetat ushtarake;
- d. Jelekët antiplumb dhe veshjet mbrojtëse si dhe pajisjet e projektuara për to, të prodhuara në përputhje me standardet ushtarake ose ekuivalentet e tyre.

Shënim 1 ML13.b. përfshin materialet e projektuara posaçërisht për të siguruar mbrojtje nga armët e shpërthimit reaktiv ose për ndërtimin e strehimeve ushtarake.

Shënim 2 ML13.c. nuk zbatohet për helmetat konvencionale prej çeliku, as ato të modifikuara ose të projektuara për tu pranuar, as ato të pajisura me pjesë shtesë.

Shënim 3 ML13.c dhe d. nuk zbatohet për helmetat, jelekët antiplumb ose veshjet mbrojtëse kur ato shoqërojnë përdoruesin për mbrojtjen personale të tij.

Shënim 4: Helmetat e vetme të projektuara posaçërisht për personelin e çmontimit të bombave që përcaktohen me hollësi tek ML13, janë ato të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak.

N.B.1 Shih gjithashtu dhe Pikën 1A005 në Listën e Përdorimit të Dyfishtë të BE-së.

N.B.2 Për “materialet fibroze ose me filament” që përdoren në prodhimin e jelekëve antiplumb dhe helmetave, shih Pikën 1C010 në Listën e Përdorimit të Dyfishtë të BE-së.

ML14 **‘Pajisjet e specializuara për stërvitje ushtarake’ ose për simulim të skenarëve ushtarakë, simulatorët e projektuar posaçërisht për stërvitjen e ndonjë arme zjarri ose arme të kontrolluar nga ML1 ose ML2, dhe përbërësit dhe aksesorët e prodhuar posaçërisht për to.**

Shënim teknik Termi ‘pajisje të specializuara për stërvitje ushtarake’ përfshin llojet e simulatorëve të sulmit, simulatorëve

operacionalë të fluturimit, simulatorët e radarëve të objektivave, gjeneratorët e gjetjes së objekteve, pajisjet e stërvitjes me top, simulatorët e stërvitjes për luftën kundër nëndetëseve, simulatorët e fluturimit (ku përfshihen dhe centrifugat për njerëzit për stërvitjen e pilotëve dhe astronautëve), pajisjet e stërvitjes për radarët, simulatorët e fluturimit me instrumenta, simulatorët e orientimit, simulatorët e lëshimit të raketave, pajisjet e gjetjes së objektivit, avionëve pa personel, simulatorët e armatimit, simulatorët e “avionëve” pa pilot, njësitë e stërvitjes së lëvizshme dhe pajisjet për operacionet tokësore.

Shënim 1 ML14 përfshin sisteme të gjenerimit të imazhit dhe ambienteve ndërevepruese për simulatorët kur janë projektuar ose modifikuar për përdorim ushtarak.

Shënim 2 ML14 nuk zbatohet për pajisjet e projektuara posaçërisht për stërvitjen dhe përdorimin e armëve të gjuetisë ose armëve sportive.

ML15. **Pajisjet e imazhit ose të kundërveprimit dhe komponentët dhe aksesoret e tyre, siç tregohet në vijim, të projektuara për përdorim ushtarak:**

- a. Regjistruerit dhe pajisjet e përpunimit të imazhit;
- b. Kamerat, pajisjet fotografuese dhe të përpunimit të filmit;
- c. Pajisjet e intensifikimit (përforcimit) të imazhit;
- d. Pajisjet me rreze infra të kuqe ose pajisjet e imazhit termal;
- e. Pajisjet e imazhit dhe të ndjeshmërisë së radarit;
- f. Pajisjet e kundërveprimit ose të kundër-kundërveprimit për pajisjet e kontrolluara nga nën-artikujt ML15.a deri në ML15.e.

Shënim ML15.f. përfshin pajisjet e projektuara për të degraduar veprimin ose efektivitetin e sistemeve ushtarake të imazhit ose për të minimizuar këto efekte degraduese.

Shënim 1 Termi “përbërës të projektuar posaçërisht” përfshin këto që vijnë kur janë projektuar për përdorim ushtarak:

- a. Llambat e konvertimit të imazhit infra të kuq;
- b. Llambat e intensifikimit (përforcimit) të imazhit (përveç atyre të gjeneratës së parë);
- c. Pllakat me mikrokanale;
- d. Llambat e kamerave televizive me nivel të ulët ndriçimi;

- e. Shigjetat detektuese (ku përfshihen ndërlidhja elektronike ose sistemet lexuese);
- f. Llambat piroelektrike të kamerave televizive;
- g. Sistemet ftohëse për sistemet e imazhit;
- h. Diaframat me mbyllje elektrike të tipit fotokromik ose të tipit elektro-optik që kanë një shpejtësi të diafragmës më të vogël se 100 μ s, përveçse në rastet të cilat janë pjesë bazë e një aparati fotografik për shpejtësi të larta;
- i. Inverterat e imazhit me fibër optike;
- j. Fotokatodat e përbëra gjysmë përcjellëse.

Shënim 2 ML15 nuk zbatohet për “llambat intensifikuese {përforcuese} të gjeneratës së parë” ose pajisjet e projektuara posaçërisht për tu bashkuar në llambat intensifikuese {përforcuese} të gjeneratës së parë”.

NB: Për gjendjen e sistemeve të shikimit të armëve që inkorporojnë “llambat intensifikuese {përforcuese} të gjeneratës së parë” shih pikat ML1, ML2 dhe ML5.a

NB: Shih gjithashtu dhe pikat 6A002.a.2. dhe 6A002.b. në Listën e Përdorimit të Dyfishtë të BE-së

ML16 **Prodhimet e farkëtuara, të hedhura dhe produkte të tjera të papërfunduara, përdorimi i të cilave në një produkt të kontrolluar është i identifikueshëm nga përbërja e materialit, gjeometria ose funksioni, dhe që janë projektuar posaçërisht për produktet e kontrolluara nga ML1 deri ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 ose ML19.**

ML17 **Pajisjet e ndryshme, materialet dhe bibliotekat dhe përbërësit e projektuar posaçërisht për to, si më poshtë:**

- a. Aparatet e pavarura për zhytje dhe aparatet e notimit nën ujë, si më poshtë:
 - 1. aparatet me qarkullim të mbyllur ose gjysmë të mbyllur (rifrymëmarrje) të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak (p.sh të projektuara posaçërisht për të qenë jo magnetik);
 - 2. përbërësit e projektuar posaçërisht për të kthyer aparatet e qarkullimit të hapur për përdorim ushtarak;
 - 3. artikujt personalë të zhytjes dhe aparati i notimit nën ujë të projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak.

b. Pajisjet e ndërtimit të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak;

- c. Përshatjet, veshjet dhe trajtimet për fshehje gjurmësh të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak;
- d. Pajisjet xheniere fushore të projektuara për tu përdorur në zonën e luftimit;
- e. “Robotët”, kontrolluesit e “robotëve” dhe “ndikuesit fundorë”, që kanë ndonjë nga karakteristikat që vijojnë:
 - 1. janë projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak;
 - 2. mjetet e inkorporuar të mbrojtjes së linjave hidraulike ndaj shpimit nga fragmentet balistike (p.sh inkorporojnë linja vetizoluese) dhe janë projektuar për të përdorur lëngje hidraulike në pikë ndezje më të lartë se 839 K (566 °C); ose
 - 3. janë projektuar posaçërisht ose kategorizohen për të vepruar në një mjedis me rrymë elektromagnetike;
- f. Bibliotekat (bazat e të dhënave me parametra teknike) të projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak me pajisjet e kontrolluara nga Lista e Përbashkët Ushtarake e BE-së;
- g. Pajisjet e gjenerimit të rrymës bërthamore ose pajisjet shtytëse, ku përfshihen “Reaktorët bërthamorë”, komponentët e tyre të projektuar për përdorim ushtarak;
- h. Pajisjet dhe materialet, e veshura ose të përpunuara për maskim të gjurmës, të projektuara për përdorim ushtarak, përveç atyre të kontrolluara në vend tjetër në Listën e Përbashkët Ushtarake të BE-së;
- i. Simulatorët e projektuar veçanërisht për reaktorët bërthamorë ushtarak;
- j. Ofiçinat e lëvizshme të riparimit të projektuara ose modifikuara për riparimin e mjeteve ushtarake;
- k. Gjeneratorët fushorë të projektuar ose modifikuar për përdorim ushtarak;
- l. Konteinerët e projektuar ose të modifikuar posaçërisht për përdorim ushtarak;
- m. Trapet (mjet lundrimi), përveç atyre të kontrolluara në vend tjetër në Listën e Përbashkët Ushtarake të BE-së, urat dhe pantonet (ura panton), të projektuara posaçërisht për përdorim ushtarak;

- n. Modelet e testit të projektuara posaçërisht për “zhvillimin” e artikujve të kontrolluara nga ML4, ML6, ML9 ose ML10;
- o. Pajisjet mbrojtjes lazer (p.sh. mbrojtje e sensorit dhe e syrit) të prodhuara posaçërisht për përdorim ushtarak.

Shënime teknike

1. Për qëllimin e ML17, termi “bibliotekë” ((bazë të dhënash – me parametra teknike) do të thotë mënyrat e grumbullimit të informacionit teknik me natyrë ushtarake, referencë për të cilën mund të rrisë performancën e sistemeve ose pajisjeve ushtarake.
2. Për qëllimin e ML17, “modifikim” do të thotë çdo ndryshim strukturor, elektrik, mekanik, që i jep një artikulli jo ushtarak mundësinë ekuivalente me një artikull që është projektuar posaçërisht për përdorim ushtarak.

ML18. Pajisjet për prodhimin dhe përbërësit si më poshtë:

- a. Të projektuara ose modifikuara posaçërisht për prodhimin e produkteve të kontrolluar në Listën e Përbashkët Ushtarake të BE-së, dhe përbërësve të projektuar posaçërisht për to;
- b. Pajisjet e testimit mjedisor dhe pajisjet e tyre, të projektuara posaçërisht për to, për certifikim, për klasifikimin ose testimin e produkteve të kontrolluara nga Lista e Përbashkët Ushtarake e BE-së.

Shënim teknik Për qëllimet e ML18, termi “prodhim” përfshin projektimin, ekzaminimin, prodhimin, testimin dhe kontrollin.

Shënim ML18.a dhe ML18.b. përfshijnë pajisjet që vijojnë:

- a. nitratet e vazhdueshme;
- b. aparatet e testimit centrifugal ose pajisjet që kanë karakteristikat që vijojnë:
 1. të vihen në punë nga një motor ose motorë që kanë një fuqi në kuaj fuqi më të madhe se 298 KW(400 Kuaj fuqi);
 2. të ketë kapacitet të mbajë një ngarkesë 113 kg apo më të madhe; ose
 3. të ketë kapacitet të ushtrojë përsheptim centrifugal prej 8 g ose më tepër në një ngarkesë 91 kg ose më të madhe;
- c. Trysni dehidratuese;

- d. nxjerrësit e vidave të projektuara ose të modifikuara për nxjerrjen e eksplozivëve ushtarakë;
- e. makineritë prerëse për madhësinë e shtytësve të nxjerrë;
- f. barrelat (mbajtëse) 1.85 m ose më tepër në diametër dhe që kanë një kapacitet më të madh se 277 kg
- g. përzierësit e vazhdueshëm për shtytësit solidë;
- h. mullinj të energjisë fluide për grirje ose copëtim të përbërësve të eksplozivëve ushtarakë;
- i. pajisjet për të arritur madhësinë e grimcës dhe formën sferike të pluhurit të metalit të paraqitur në listën ML8.c.8;
- j. konvertorë seri të rrymës për shndërrimin e materialeve të listës ML8.c.3.

ML19 Sistemet e armëve me energji të drejtuara (DEW), që kanë lidhje me pajisjet kundër vepruese dhe modelet testuese si dhe përbërësit e projektuar posaçërisht për to, si më poshtë:

- a. Sistemet “Lazer” të projektuara posaçërisht për shkatërrim ose për anulim të misionit të objektivit;
- b. Sistemet me rryma grimcash të afta për shkatërrim ose për anulim të misionit të objektivit;
- c. Sistemet e frekuencave të larta të radios (RF) të afta për shkatërrim ose për anulim të misionit të objektivit;
- d. Pajisjet e projektuara posaçërisht për gjetjen ose identifikimin e, ose mbrojtjen ndaj, sistemeve të kontrolluara nga ML19.a. deri ML19.c.;
- e. Modelet e testit fizik dhe rezultatet që kanë lidhje me sistemet, pajisjet dhe përbërësit e kontrolluar nga ML19;
- f. Sistemet me valë të vazhdueshme ose pulsuese me “lazer” të projektuara për të shkaktuar bllokim të përhershëm të shikimit të papërforsuar, p.sh për syrin e lirë, ose për syrin me pajisje korrigjuese.

Shënim 1 *Sistemet e armëve me energji të drejtuar, të kontrolluar nga ML19 përfshin sistemet, kapaciteti i të cilave rrjedh nga zbatimi i kontrolluar i:*

- a. “lazerave” me gjatësi vale të vazhdueshme ose me fuqi pulsuese për të shkaktuar shkatërrim të ngjashëm me atë të municionit konvencional;
- b. përshejtuesve të grimcave që projektojnë një tufë të ngarkuar ose neutrale me fuqi shkatërruese;
- c. radiotransmetuesve me frekuencë me pulsime të larta dhe me fuqi mesatare të lartë që prodhojnë fusha të tilla të forta që nxjerrin jashtë funksionit qarqet elektronike të një objektivi të largët.

Shënim 2 *ML19 përfshin këto që vijojnë, kur janë projektuar posaçërisht për sistemet e armëve me energji të drejtuar:*

- a. gjenerimi i energjisë primare, ruajtjes së energjisë, kyçjes-çkyçjes, kushtëzimit të fuqisë ose pajisjet e manovrimit të karburantit;
- b. arritja e objektivit ose sistemet e ndjekjes;
- c. sistemet me kapacitet të vlerësimit të dëmtimit të objektivit, shkatërrimit ose të dështimit të misionit;
- d. pajisjet e manovrimit të tufave të rrezes së përhapjes ose shënimit të një pike;
- e. pajisjet me kapacitet të lëvizjes së shpejtë të tufës së rrezeve për veprimet e shpejta e të shumëfishta me objektivin;
- f. optika përshtatëse dhe bashkuesit e fazave;
- g. injektorët e rrymave për tufat e joneve negative të hidrogjenit;
- h. komponentët e përshejtuar “të kualifikuar hapësinor”;
- i. pajisjet e grumbullimit të rrymave të joneve negative;
- j. pajisjet për kontrollin dhe ndryshimin e drejtimit të rrymave të tufave të joneve me energji të lartë;
- k. mbrojtëset “të kualifikuar hapësinor” për neutralizimin e rrymave të izotopeve negative të hidrogjenit.

ML20 **Pajisjet kriogjenike dhe “superpërcjellëse” siç tregohet në vijim, dhe përbërësit dhe aksesorët e projektuar posaçërisht për to:**

- a. Pajisjet e projektuara ose konfiguruar për tu instaluar në një mjet për forcat tokësore, forcat detare, forcat ajrore, ose zbatimet hapësinore, të afta të punojnë ndërsa janë në lëvizje dhe të prodhojnë ose të mbajnë temperatura nën 103 K (-170 °C);

Shënim: *ML20.a. përfshin sistemet e lëvizshme që inkorporojnë ose përdorin aksesore ose përbërësit e prodhuar nga materiale jo metalike ose jo elektrike, si plastika ose materialet epokside të pasuruara.*

- b. Pajisjet elektrike “tejpërcjellëse” (makineritë rrotulluese dhe transformatorët) e projektuar ose konfiguruar posaçërisht për tu instaluar në një mjet për forcat detare, tokësore, forcat ajrore ose zbatimet hapësinore, të afta të punojnë ndërsa janë në lëvizje.

Shënim: *ML20.b. nuk zbatohet për gjeneratorët hibrid homopolar të rrymës së vazhduar që kanë armatura me një pol të vetëm metali dhe rrotullohen në një fushë magnetike të prodhuara nga bobina tejpërcjellëse, por me kusht që këto pështjellime të jenë i vetmi komponent tejpërcjellës në gjenerator.*

ML21 ‘Programe kompjuterike’, si më poshtë:

- a. ‘Programe kompjuterike’ të projektuara ose modifikuara posaçërisht për “zhvillimin”, “prodhimin” ose “përdorimin” e pajisjeve ose materialeve të kontrolluara nga Lista e Përbashkët Ushtarake e BE-së.
- b. ‘Programe kompjuterike’ të posaçme përveç atyre të përcaktuara me hollësi nga ML21.a. si më poshtë:
 - 1. ‘Programe kompjuterike’ të projektuar posaçërisht për modelimin, simulimin ose vlerësimin e sistemeve të armëve ushtarake;
 - 2. ‘Programe kompjuterike’ të projektuar posaçërisht për modelimin ose simulimin e skenarëve të veprimeve ushtarake;
 - 3. ‘Programe kompjuterike’ për përcaktimin e efekteve të armëve të luftës konvencionale, bërthamore, kimike ose biologjike;
 - 4. ‘Programe kompjuterike’ të projektuar posaçërisht për Komandimin, Ndërlidhjen, Kontrollin dhe Zbulimin (C³I) ose Komandimin, Ndërlidhjen, Kontrollin, zbatimet Kompjuterike dhe të Zbulimit (C₄I);
- c. ‘Programe kompjuterike’, që nuk kontrollohen nga ML21.a. ose b., të projektuara ose modifikuara posaçërisht për të mundësuar pajisjet që nuk kontrollohen nga Lista e Përbashkët Ushtarake e BE-së për të kryer funksione ushtarake nga pajisjet e kontrolluara nga Lista e Përbashkët Ushtarake e BE-së.

ML22 “Teknologjia” si më poshtë:

- a. "Teknologjia", përveç atyre të përcaktuara me hollësi në ML22.b. që kërkohet për 'zhvillimin', 'prodhimin' ose 'përdorimin' të artikujve të kontrolluar në Listën e Përbashkët Ushtarake të Bashkimit Europian.
- b. 'Teknologjia' si më poshtë:
1. 'teknologjia' që kërkohet për projektimin, mbledhjen e përbërësve në të, veprimin dhe mirëmbajtjen dhe riparimin e instalimeve të plota të produkteve për artikuj të kontrolluar në Listën e Përbashkët Ushtarake të Bashkimit Europian, edhe nëse përbërësit e këtyre instalimeve të produkteve nuk janë të kontrolluara;
 2. 'teknologjia' që kërkohet për 'zhvillimin' dhe 'prodhimin' e armëve të vogla edhe nëse përdoret për të prodhuar riprodhime të armëve të vogla antike;
 3. 'teknologjia' që kërkohet për 'zhvillimin' dhe 'prodhimin' ose 'përdorimin' e agjentëve toksikologjik, pajisje të lidhura me to ose përbërës të kontrolluar nga ML7.a. deri ML7.g.;
 4. 'teknologjia' që kërkohet për 'zhvillimin' dhe 'prodhimin' ose 'përdorimin' e 'biopolimereve' ose kulturave të qelizave specifike të kontrolluara nga ML7.h.;
 5. 'teknologjia' që kërkohet ekskluzivisht për inkorporimin e 'biokatalisteve' të kontrolluara nga ML7.i.1, në substancat mbartëse ushtarake ose materialet ushtarake.

Shënim 1 'Teknologjia' që kërkohet për 'zhvillimin' dhe 'prodhimin' ose 'përdorimin' e artikujve të kontrolluara në Listën e Përbashkët Ushtarake të BE-së mbetet nën kontroll edhe në rastet kur është e zbatueshme për ndonjë artikull të pakontrolluar nga Lista e Përbashkët Ushtarake e BE-së.

Shënim 2 ML22 nuk zbatohet për:

- a. 'teknologjinë' që është minimum i nevojshëm për instalimin veprimin, mirëmbajtjen dhe riparimin e këtyre artikujve të cilat nuk janë të kontrolluara ose për të cilët është i autorizuar eksporti;
- b. 'teknologjinë' që është 'në zotërim publik', 'kërkim themelor shkencor' ose informacion minimal i nevojshëm për zbatimet e patentave;
- c. 'teknologjinë' për induksionin magnetik për shtytjen e vazhdueshme të pajisjeve transportuese civile.

PËRKUFIZIMET E TERMAVE TË PËRDORURA NË KËTË LISTË

Sa më poshtë janë përkufizime të termave të përdorura në këtë Listë, të vendosura në rend alfabetik.

Shënim 1 Përkufizimet zbatohen përgjatë gjithë Listës. Referencat janë thjesht këshilluese dhe nuk kanë efekt në zbatimin universal të termave të përkufizuar përgjatë gjithë Listës.

Shënim 2 Fjalët dhe termat që përmban Lista e Përkufizimeve marrin kuptimin e përkufizuar kur ajo tregohet nga vendosja e tyre nën shenjën ('...'). Në pjesë të tjera fjalët dhe termat marrin kuptimin e zakonshëm të pranuar (sipas fjalorëve), përveç rasteve kur është dhënë një përkufizim lokal për një kontroll të veçantë.

ML7 'Përshtatur për përdorim në luftë'

Çdo modifikim ose përzgjedhje (si alternimi i pastërtisë, koha e staxhionimit, virulence, karakteristikat e shpërndarjes, ose rezistenca ndaj rrezatimit ultraviolet) i projektuar për të rritur efektivitetin e krijimit të viktimave ndërmjet njerëzve dhe kafshëve, degradimin e pajisjeve ose dëmtimin e të mbjellave ose mjedisin.

ML8 'Shtesat'

Substancat e përdorura në formulimet e eksplozivëve për të përmirësuar karakteristikat e tyre.

ML8, ML9, ML10 'Avion'

Një krah i fiksuar, një krah i kthyeshëm, krah rrotullues (helikopter), helikë e anueshme, ose mjet transporti fluturues me krahë të anueshëm.

ML22 'Kërkim shkencor themelor'

Punë teorike ose eksperimentale e ndërmarrë parimisht për të përfutur njohuri të reja për parimet thelbësore, ose fenomenet, ose faktet e vëzhguara, jo të drejtuara kryesisht ndaj një qëllimi ose objektivi praktik të posaçëm.

ML7, 22

‘Biokatalizatorët’

Enzima për reaksione kimike dhe biokimike të posaçme ose përbërje të tjera biologjike, të cilat lidhen, ose shpejtojnë degradimin e agjentëve të Luftës Kimike.

Shënim teknik

‘Enzima’ nënkupton ‘biokatalizatorë’ për reaksione kimike dhe biokimike të posaçme.

ML7, 22

‘Biopolimere’

Makromolekula biologjike, si më poshtë:

- a. enzima për reaksione kimike dhe biokimike specifike;
- b. antitropa, monoklonale, poliklonale ose anti-idiotipe;
- c. receptorë të projektuar apo të përpunuar posaçërisht;

Shënime teknike

1. *‘Antitropa anti-idiotipe’ nënkupton antitrupat që lidhen me pozicionet e lidhura antigjene specifike të antitropave të tjerë;*
2. *‘antitropa monoklonale’ nënkupton proteinat që lidhen me një vend antigjen dhe janë prodhuar nga një klon i vetëm qelizash;*
3. *‘antritropa poliklonale’ nënkupton një përzierje proteinash të cilat lidhen me një antigjen specifik dhe janë prodhuar nga më shumë se një klon qelizash;*
4. *‘receptorët’ nënkupton strukturat makromolekulare biologjike, të afta për të lidhur ligande, lidhja e të cilëve sjell funksione fiziologjike.*

ML10

‘Avion civil’

Ato ‘avionë’ të listuara për nga projektimi në listat e certifikimit të gatishmërisë së fluturimit, të publikuara nga autoritetet e aviacionit civil, për të fluturuar në rrugë të brendshme dhe të jashtme civile tregtare për përdorim të legjitimuar privat, tregtar dhe civil.

ML21, ML22

‘Zhvillimi’

Lidhet me të gjitha fazat që lidhen me prodhimin në seri, si : projektimi, kërkime mbi projektimin, analizë projektimi, konceptet e projektimit, mbledhja dhe testimi i prototipave, skemat e prodhimit pilot, të dhënat e projektimit, procesi i transformimit të të dhënave të projektimit në një produkt, konfigurimi i projektimit, integrimi i projektimit, ekspozimi.

ML17

‘Ndikuesit fundorë’

Mbërthyesit, njësitë aktive të përpunimit mekanik dhe çdo përpunim tjetër mekanik që është bashkangjitur me pjesën bazë në fund të një krahu manipulues ‘robot’

Shënim teknik

‘Njësitë aktive të përpunimit mekanik’ janë pajisje për zbatimin e rritjes së fuqisë, përpunimit të energjisë ose ndjeshmërisë ndaj një pjesë pune.

ML4, 8

‘Materialet energjike’

Substancat ose përzierjet që reagojnë kimikisht për të lëshuar energjinë që kërkohet për përdorimin e tyre të synuar. ‘Eksplozivët,’ ‘fishekzjarrët’ dhe ‘shtytësit’ janë nën-ndarje të materialeve energjike.

ML8, 18

‘Eksplozivët’

Substanca solide të lëngshme apo në gjendje të gaztë ose përzierje substancash, të cilat kërkohet që të shpërthejnë, në zbatimin e tyre si parësore, shtytëse ose ngarkesë kryesore në mbushjet e raketave, shkatërrimin e tyre, dhe zbatime të tjera.

ML7

‘Vektorët e shprehjes’

Transportuesit (p.sh. plazmidet apo viruset) të përdorura për të prezantuar materialin gjenetik në qelizat pritëse.

ML13

‘Materialet fibroze ose me filament’

Përfshijnë:

- a. monofilamente të vazhdueshme;
- b. fije të ndërthurura të vazhdueshme;
- c. shiritat, pëlhurat, kordonat, mbulesa;

- d. fibrat e prera, fibrat e kapura, mbulojat me fibra koherente
- e. fiye si monokristaline ose polikristaline, të çdo gjatësie
- f. mbetje të buta poliamide aromatike

ML 15

‘Llamba intensifikuese të imazhit të gjeneratës së parë’

Llamba të fokusuara elektrostatische që përdorin fibra optike hyrëse dhe dalëse, ose anoda me faqe xhami, fotokatoda multi-alkale (S-20 ose S-25), por jo anoda mikrokanale amplifikuese.

ML 22

‘Në përdorim publik’

Kjo nënkupton ‘teknologji’ ose ‘program kompjuterik’ që është bërë i gatshëm pa kufizime në shpërndarjen e tij të mëtejshme.

Shënim Kufizimet e të drejtës së autorit nuk e ndryshojnë ‘teknologjinë’ apo ‘programin kompjuterik’ nga qenia ‘në përdorim publik’.

ML5, 19

‘Lazer’

Një përmbledhje përbërësish të cilët prodhojnë dritë koherente të përkohshme dhe hapësinore dhe që amplifikohet nga emetimi i stimuluar i rrezatimit.

ML10

‘Mjetet e transportit më të lehta se ajri’

Balonat dhe anijet ajrore të cilët mbështeten në ajrin e nxehtë ose gazra më të lehtë se ajri si p.sh. heliumi ose hidrogjeni për tu ngritur.

ML17

‘Reaktor bërthamor’

Përfshin artikujt brenda ose të bashkëngjitura drejt e në pjesët e reaktorit, pajisjet që kontrollojnë nivelin e fuqisë në bërthamë, si dhe përbërësit që normalisht përmbajnë ose vijnë në kontakt të drejtpërdrejtë ose kontrollojnë ftohësin parësor të bërthamës së reaktorit.

ML 8

‘Prekursorët’

Kimikate të veçanta që përdoren për prodhimin e eksplozivëve.

ML 21, 22

‘Prodhimi’

Nënkupton të gjitha fazat e prodhimit, si: projektimin e produktit, fabrikimin, mbledhjen, inspektimin, testimin, garantimin e cilësisë.

ML8

‘Shtytësit’

Substanca ose përzierje që reagojnë kimikisht për të prodhuar volume të mëdha të gazrave të nxehta në masa të kontrolluara për të kryer punë mekanike.

ML4, 8

‘Piroteknikë’

Përzierje e lëndëve djegëse dhe oksidues, të cilët kur ndizen, kalojnë në një reaksion energjetik kimik në një masë të kontrolluar të parashikuar për të prodhuar vonesa kohore specifike, ose sasi nxehtësie, tymi, dritë të dukshme ose rrezatimi me rreze infra të kuqe. Piroforidet janë një nën-ndarje e piroteknikëve, të cilët nuk përmbajnë oksidues, por ndizen në mënyrë spontane pas kontaktit me ajrin.

ML 22

‘Të kërkuara’

Siç zbatohet për ‘teknologjinë’, i referohet vetëm asaj pjese të ‘teknologjisë’ që është veçanërisht përgjegjëse për arritjen ose kapërcimin e niveleve të kontrolluara të performancës, karakteristikave ose funksioneve. Një ‘teknologji’ e tillë ‘e kërkuar’ mund të ndahet nga produkte të ndryshme.

ML7

‘Agjentët e kontrollit të trazirave’

Substancat, të cilat, në kushte të pritshme të përdorimit për qëllime të kontrollit të trazirave, prodhojnë shpejt tek njerëzit irritim ose efekte fizike që i bën të paaftë, të cilat zhduken brenda një kohe të shkurtër pas përfundimit të ekspozimit. (gazrat lotsjellës janë një nënndarje e ‘agjentëve të kontrollit të trazirave’).

ML17

‘Robot’

Një mekanizëm manipulues që mund të jetë i një rruge të vazhdueshme ose në një varieteti pikë pas pike, mund të përdorë sensorët dhe ka karakteristikat e mëposhtme:

- a. është shumë funksional;
- b. është i aftë të pozicionojë ose orientojë materiale, pjesë, mjete ose pajisje të veçanta nëpërmjet lëvizjeve të ndryshueshme në një hapësirë tredimensionale;
- c. përfshin tre ose më shumë pajisje shërbimi të mbyllura ose të hapura të cilët mund të përfshijnë motorët;;dhe
- d. ka 'programueshmëri të pranueshme për përdorim' me mjetet e metodave të mësimit dhe rikthimit ose përmes mjeteve të një kompjuteri elektronik i cili mund të jetë një kontrollues logjik i programueshëm, p.sh. pa ndërhyrje mekanike.

Shënim Përkufizimi i mësipërm nuk përfshin pajisjet e mëposhtme:

1. Mekanizmat e manipulimit të cilët janë vetëm manualisht ose në mënyrë teleoperatore të kontrollueshëm;
2. Mekanizmat e manipulimit të sekuencave të fiksuara, të cilët janë pajisje lëvizëse të automatizuara, që operojnë sipas lëvizjeve fikse të programuara mekanike. Programi është mekanikisht i kufizuar nga ndalesa të fiksuara si p.sh. kapëset, ose pajisjet e kompjuterizuara. Sekuenca e lëvizjeve dhe përcaktimi i rrugëve dhe këndeve nuk janë të variueshme ose të ndryshueshme nga mjete mekanike, elektronike ose elektrike;
3. Mekanizmat e manipulimit të sekuencave të variueshme të kontrolluara mekanikisht të cilat janë pajisje lëvizëse të automatizuara, që operojnë sipas lëvizjeve të programuara fikse mekanike. Programi është mekanikisht i kufizuar nga ndalesa të fiksuara por të ndreqshme, si p.sh. kapëset ose pajisjet kompjuterike. Sekuenca e lëvizjeve dhe përcaktimi i rrugëve dhe këndeve janë të variueshme brenda modelit të fiksuar të programit. Ndryshimet ose modifikimet e modelit të programit (p.sh. ndryshimet e kapëseve ose shkëmbimet e pajisjeve kompjuterike) në një ose më shumë akse të lëvizjes, kryhen vetëm nëpërmjet veprimeve mekanike;
4. Mekanizmat e manipulimit të sekuencës së vazhdueshme jo ndihmës kontrolluese, të cilat janë

5. *Kapës apo ngritës, të përcaktuara si sisteme manipuluese të koordinatave Karteziane të prodhuara si një pjesë integrale e një rreshtimi vertikal të depozitave të ruajtjes dhe të projektuar për të pasur akses në përmbajtjen e këtyre depozitave për t'i ruajtur apo për t'i korrigjuar.*

ML 21 'Programe kompjuterike'

Një përmbledhje e një ose disa 'programeve' ose 'mikroprogrameve' të vendosura në çdo mënyrë të qartë shprehjeje.

ML 19 'Që kanë kaluar testin për hapësirë'

Produkte të projektuar, prodhuar dhe të testuar për të arritur kërkesat e veçanta elektrike, mekanike ose mjedisore për përdorimin në lëshimin ose shpërndarjen e satelitëve ose sistemeve fluturuese të lartësive të mëdha prej 100 km ose më tepër.

ML18, 20 'Superpërcjellës'

I referohet materialeve (p.sh. metaleve, aliazheve ose përzierjeve) të cilët mund të humbasin të gjithë rezistencën elektrike (p.sh. ata që mund të arrijnë një përcjellshmëri elektrike të pafundme dhe të mbajnë sasi shumë të mëdha rryme elektrike pa nxehje Xhaul).

Shënim Teknik

Gjendja 'superpërcjellëse' e materialeve karakterizohet individualisht nga një 'temperaturë kritike', një fushë magnetike kritike, e cila është një funksion i temperaturës, dhe një dendësi rryme kritike, e cila është gjithsesi një funksion si i fushës magnetike ashtu dhe i temperaturës.

ML22

'Teknologji'

Informacioni i veçantë i nevojshëm për 'zhvillimin', 'prodhimin', ose 'përdorimin' e një produkti. Informacioni merr formën e të dhënave teknike ose të asistencës teknike.

Shënime Teknike

1. 'Të dhënat teknike' mund të marrin formën e planeve, diagrameve, projekteve, modeleve, formulave, tabelave, skicimeve inxhinierike dhe specifikimeve, manualeve ose udhëzimeve të shkruara ose të regjistruara në mjete të tjera të komunikimit ose pajisje si disk, shirit ose memorieve lexuese.
2. 'Ndihmesa teknike' mund të marrë forma si udhëzime, aftësi, trajnim, njohuri pune, shërbime këshilluese. 'Ndihmesa teknike' mund të përfshijë transferimin e 'të dhënave teknike'.

ML21, 22

'Përdorimi'

Veprimi, instalimi, (duke përfshirë instalimin on-site), mirëmbajtja (kontrolli), riparimi, kontrolli i përgjithshëm dhe ripërtëritja.